

Quina és la incidència del turisme rural en els municipis de muntanya selvatans, i quina la seva evolució futura?

Quina és i serà la incidència del turisme rural a la zona de muntanya de la Selva? és la pregunta que intentaré resoldre en el meu treball, malgrat que els aconeixaments futurs són difícils de preveure.

En els darrers anys el turisme rural a Catalunya ha tingut una evolució positiva molt important, tant pel que fa a l'augment del nombre de cases, com a la creació d'associacions.

Si bé Catalunya i en concret la Selva són zones endarrerides pel que fa al desenvolupament d'aquest turisme respecte a altres regions com Euskadi i sobretot França, el seu potencial és molt important ja que a diferència d'altres llocs com les comarques de Lleida hi ha moltes masies distribuïdes per tot el territori.

Algú és preguntarà com ha afectat la implantació d'aquesta activitat en els pobles de muntanya, concretament els de la Selva interior. De ben segur que la resposta en aquest moment és que poc, però no és menys segur que l'evolució positiva i el gran increment de demanda (la majoria de caps de setmana i festius i els mesos de juliol, agost i setembre és ple) trencaran la dinàmica d'aquests pobles, molts d'ells amb pocs habitants com per exemple el municipi d'Osor amb 509 habitants o Susqueda amb 87 habitants el 1996. Aquest darrer amb una pèrdua de més de la meitat dels habitants entre 1981 i 1991.

Per a la realització d'aquest estudi tindrè en compte les dades sobre l'estat actual de les cases de turisme a la zona amb la realització de consultes als organismes (Ajuntaments, Consell comarcal de la Selva, Patronat de Turisme Pirineus – Costa Brava...) i associacions implicades.

El treball es dividirà en quatre parts.

En la primera a mode d'introducció analitzaré els objectius del treball i els factors que han afectat al turisme rural i l'han fet possible.

Un segon apartat servirà per la localització de la zona d'anàlisi i de quines són les seves característiques principals, tant pel que fa al medi físic, les infraestructures, l'economia amb l'ocupació per sectors, l'evolució demogràfica de l'àrea i la seva estructura. I finalment una descripció històrica, prenent més atenció en el fet de la construcció de les masies que en la majoria de casos són les residències rurals a la zona de muntanya.

En el tercer capítol intentaré reflectir la situació actual del turisme rural en aquests municipis i l'evolució més recent. En l'evolució actual, amb un augment de les residències de turisme i de les associacions, és important el paper que juga i por jugar l'administració, tenint en compte que per exemple al País Basc l'administració foral dona moltes ajudes per a l'obertura d'aquests establiments i també col·labora i fins i tot realitza en solitari guies de turisme rural.

Les característiques de les residències també és important, ja que en depèn una evolució futura cap a un turisme de més o menys qualitat, per tant és necessari al treball un anàlisi on intervinguin les principals variables com el nombre de places, els serveis que s'ofereixen (calefacció, l'admissió d'animals), o el tipus de modalitat de lloguer, així com les activitats que es poden realitzar als seus voltants, com la possibilitat d'anar en bicicleta o a cavall, fer senderisme o visites culturals o naturals. També és important la titularitat de les residències.

Amb l'augment de l'oferta en els darrers anys s'han creat diferents associacions de turisme rural, com l'Associació de Turisme Rural la Selva el 1.999 i l'Associació pel Desenvolupament del Turisme en Espai Rural a les Comarques de Girona que actuen als municipis d'estudi. És important l'anàlisi del paper que estan

jugant aquestes associacions en la promoció i la defensa de l'agroturisme sobretot pel que fa a la possibilitat de reclamar a l'administració una actuació més decisiva.

Seguint en el tercer apartat, es tractaran les millores que ja, ha produït aquesta activitat com la restauració d'edificacions, la creació de noves ocupacions, la major ocupació per a les dones com es pot deduir, ja que les persones que duen el negoci segons les guies són majoritàriament dones i també l'ajuda complementària que pot suposar per a l'activitat agrícola.

El quart i darrer apartat tractarà l'evolució futura del turisme rural a la Selva muntanyosa, tant a curt com a llarg termini i quines seran les seves afectacions sobre la població i les seves activitats sobretot en base amb la comparació de la zona d'estudi amb altres àrees desenvolupades pel que fa al turisme rural com França, i s'intentarà dibuixar quina pot ser l'evolució a les nostres contrades.

Aquesta evolució està per veure, però les potencialitats de la zona són molt importants i estan poc explotades, tant pel que fa al medi físic, com per les importants vies de comunicació que donen accés a la zona, com el recent Eix transversal, o la proximitat de l'Autopista A-7, la carretera Nacional II, el ferrocarril o l'aeroport Girona – Costa Brava.

No són menys importants les ofertes culturals i d'oci que ofereix l'àrea com el Parc Natural del Montseny, les Guàrdies així com diverses fonts naturals, també la possible visita a museus com el Museu Etnològic del Montseny – La Gubella i

el Museu de les Guàrdies, o a monuments com el Castell de Molsoriu, l'Església de Cardons a Arbúcies, les Mines d'Osor o el pantà de Susqueda així com un bon grapat de monuments romànics.

Un altre factor que pot incidir en el desenvolupament d'aquests municipis és la proximitat de la platja dels municipis de Blanes, Lloret de Mar i Tossa de Mar, així les residències es troben a una mitjana de 30 Km del mar, també la construcció d'un camp de golf al terme de Caldes de Malavella possibilitarà l'arribada de gent amb un alt nivell adquisitiu que en moltes ocasions poden triar una zona amb un gran encant i tranquil·la per al seu descans.

L'evolució futura d'aquesta activitat en els municipis muntanyosos també condicionarà algunes incidències sobre la població.

Així, un increment de l'activitat produiria un augment de les relacions social moltes vegades en municipis com Osor i Susqueda que són de dimensions petites. També seguirà la restauració del patrimoni, sobretot de les residències i de les seves edificacions annexes, tenint en compte, que cada vegada entraran en el mercat vivendes que es troben en no molt bon estat.

Així doncs la creació d'ocupació directa amb les activitats del turisme rural és clara, i no menys la indirecta, tant pel que fa a la construcció, com a un augment dels serveis com botigues, bars i altres establiments i la creació de noves activitats terciàries com el lloguer de bicicletes, cavalls i vehicles tot-terrenys o l'organització d'excursions.

El treball doncs pretén trobar quina és la incidència que pot tenir un desenvolupament major del turisme rural per a aquestes zones de muntanya que moltes vegades s'han vist aïllades i on s'ha produït una pèrdua de població important.

BIBLIOGRAFIA

(1999), Guia de turisme rural la Selva., Consell Comarcal de la Selva, Santa Coloma de Farners

(1995). Catálogo Guía de Agroturismo de Euskadi 1995., Oficina de Agroturismo del Gobierno Vasco, Garai (Bizkaia)

SOLA, F. (1999) <<Volem fer 2.500 guies per promocionar-nos a l'estranger>>. Diari de Girona, 30/11/99, p. 6. Girona

SALAMAÑA, I. (1990). La Selva. Estructura socio-económica d'una comarca heterogènia. Barcelona: Caixa d'Estalvis de Catalunya

GIANNONI, G. (1992) <<Note Sull'agriturismo Elbano >>. Registratz presso il trib. di genova, p. 197-215. Genova

VALCARCELT, G.; TROTINO, M.A.; ESTEBAN, L. (1993). Desarrollo local, turismo y medio ambiente. Cuenca: Diputación Provincial de Cuenca

JOÃO, F. (1994). O turismo em espaço rural. Enquadramento e Expressão Geográfica no Território Português. Lisboa: Universidade de Lisboa

ALVAREZ, A. (1994). El ocio turístico en las sociedades industriales avanzadas. Barcelona: Casa Editorial S.A.

CABALLÉ, A.. (1997) <<Dona i reestructuració a les àrees rurals: l'agroturisme al Berguedà, al Bages i al Solsonès >>. Documents d'Anàlisi Geogràfica, 30, p. 39-64. Cerdanyola del Vallès

LAGES, G. (1992). <<Fondements pour une géographie du tourisme et des loisirs>>. Paris: Editions Breal

KNAFOUR, A.; BURTON, M. i ALTRES (1997) <<Une approche géographique du tourisme>>. L'Espace géographique, 31, p. 193-204. Montpellier

Guia Turisme Rural la Selva

Guia publicada per l'Associació de Turisme Rural la Selva, el Consell Comarcal de la Selva, el Fons Social Europeu i el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

La Guia està dividida en dues parts. La primera conté una explicació general sobre la comarca de la Selva amb una divisió en tres zones: la zona litoral des de Blanes a Tossa de Mar amb el Massís de l'Ardenya, un extensa plana que ocupa pràcticament la meitat de la comarca amb municipis com Santa Coloma de Farners, Caldes de Malavella o Sils i finalment una zona muntanyosa a l'interior.

Aquesta darrera zona constituïda per Parc Natural del Montseny, les Guilleries i la serra de Collsacabra i amb els municipis d'Arbúcies, Sant Hilari Sacalm, Osor i Susqueda.

La segona part de la guia es compon per la descripció de l'oferta de turisme rural. Per a cada residència hi apareix la fotografia, una descripció de tots els seus serveis com si té calefacció, si s'admeten animals, número de places o la modalitat de lloguer. També les activitats que es poden realitzar a cert quilòmetres de la residència con anar en bicicleta, cavall, senderisme o visita de monuments. També per a cada construcció hi ha una breu descripció de la seva història.

En quant a la cartografia la única que apareix és un mapa global de la comarca, amb les poblacions principals, les vies de comunicació i una situació orientativa de les cases d'agroturisme.

Catálogo Guía de Agroturismo de Euskadi 1.995

Editat per la Oficina de Agroturismo del Govern Basc. És un catàleg de fulletons d'informació en tres idiomes: castellà, basc i català.

Ocupa tot el territori del País Basc i es troba dividit en les tres províncies d'Alava, Guipuzkoa i Bizkaia. Per a cada una d'aquesta hi ha una sèrie de fulletons de diferents zones concretes de la província amb totes les masies que s'hi poden trobar.

Existeix per a cada fulletó un mapa general de situació i un mapa de la zona concreta, amb totes les poblacions, vies de comunicació i accidents geogràfics com rius i muntanyes.

La situació de cada residència està marcada amb un cercle vermell, indicant el tram de carretera o nucli de poblament.

Per a cada edificació també hi ha els seus preus i els serveis que ofereix, així com una fotografia i una descripció de la residència.

Volem fer 2.500 guies per promocionar-nos a l'estranger.

Article de diari d'una pàgina on s'entrevista la presidenta de l'Associació de Turisme Rural de la comarca de la Selva. Els temes més importants que es tracten són la dicotomia entre l'interior i la costa de la comarca, el tipus de clientela més habitual, i com actua l'associació en la promoció d'aquesta activitat dins i fora del nostre país.

L'associació segons comenta Imma Bou es va crear amb l'ajuda del Consell Comarcal de la Selva i el Centre Tècnic de la Dona (CTD).

La Selva. Estructura socio-econòmica d'una comarca heterogènia.

Volum editat dins la monografia de "Catalunya Comarcal" una col·lecció de Caixa de Catalunya.

L'estudi tracta sobre la base física, la demografia i l'activitat productiva de la comarca, amb el turisme i la indústria com a eixos bàsics.

El llibre es troba dividit en 10 apartats. El primer i segon s'ocupen de les dades geogràfiques de la comarca amb una descripció d'ella i la seva població. Del tercer capítol al sisè s'analitza la situació econòmica de la comarca i les seves activitats. En l'apartat 7 i el 8 l'estat dels consistoris municipals i els equipaments socials. Al capítol 9 quines són les vies de comunicació que té com l'autopista, la carretera Nacional II, el ferrocarril i l'aeroport. En el darrer capítol s'analitza la situació dels principals espais naturals com el Montseny o els Estanys de Sils.

Hem de dir que concretament pel treball que ens ocuparà el capítol 5 versa sobre el turisme. Quina ha estat la seva evolució, l'oferta existent i la seva importància.

Concretament l'apartat se centra en el turisme de costa ja que el 1990 no s'havia desenvolupat el turisme d'interior i el turisme rural. Només en el punt 5.4. El fet turístic a la comarca interior es tracta un altre turisme sobretot el de les urbanitzacions de segona residència que afecta a les poblacions de Sils, Vidreres, Maçanet de la Selva i Caldes de Malavella. Del turisme rural ni rastre.

Note Sull'agriturismo Elbano

Article sobre l'agroturisme a Itàlia i concretament a la regió de Toscana.

Segons l'autor, al 1989 es trobaven a Itàlia davant d'un fenomen recent contràriament al que succeïa a altres països d'Europa.

L'hospedatge en la pròpia casa del camperols va donar inici a una activitat complementària a l'agricultura.

L'agroturisme ha estat tutelada a Itàlia en un primer moment per l'Associazione Nazionale Agricoltura e Turismo sorgida el 1965 a Roma amb la doble finalitat de la tutela ambiental i de la planificació territorial i la ja denominada agroturisme a partir de 1968 i reglamentada per llei el 1985.

Concretament, pel que fa a la regió de la Toscana l'activitat va ser regulada a nivell regional el 1987 com un instrument per al desenvolupament i el reequilibri del territori agrícola i forestal.

En la regió s'ha produït un creixement enorme i en certs aspectes contraproductiu sobretot pel fet de no haver pogut discutir iniciatives polítiques locals.

L'autor critica aquesta situació que ha dut a l'obertura de residències moltes vegades només per poder cobrar subvencions.

Finalment Mario Gionnoni analitza quatre establiments de la Toscana, amb les seves característiques principals i la seva evolució.

Desarrollo, turismo y medio ambiente

Presentació d'un conjunt de Ponències que es van exposar i debatre al Seminario sobre Desarrollo Local, Turismo y Medio Ambiente organitzat per la Universidad Internacional Menéndez Pelayo.

Les diferents ponències han estat classificades en 5 categories segons el tema concret i abarquen qüestions per tal d'aconseguir amb polítiques i plans concrets un desenvolupament microregional sobretot en les regions rurals, ja que aquestes s'han vist desfavorides i marginades.

Els apartats on es desenvolupen les diferents ponències són Estrategias de desarrollo on es tracta sobre els plans de desenvolupament i la influència del turisme. El segon apartat Dinamización de recursos y turismo rural proposa l'ús de potencialitats com els espais naturals i el patrimoni socio-cultural.

El tercer capítol Políticas de turismo rural, analitza la situació normativa que afecta a l'activitat del turisme rural a l'Estat Espanyol i a Castella la Manxa.

El quart Turismo y desarrollo local: Experiencias és la reunió de diferents ponències realitzades per responsables d'algunes administracions i empreses privades sobre el desenvolupament de les seves zones. Hi intervenen ajuntaments com el de la Seu d'Urgell i comunitats com Múrcia, Madrid i Cuenca.

Finalment en el darrer apartat Trabajo de Campo versa sobre la importància de la realització del treball de camp per l'anàlisi real de la situació, així com per al disseny per exemple de rutes turístiques.

O turismo em espaço rural. Enquadramento e Expressão Geográfica no território Português

Treball que analitza la situació del turisme rural a Portugal.

El llibre es divideix en quatre apartats. Els primers tres apartats estan destinats a establir els conceptes tècnics que afecten aquesta activitat, segons l'autor, a causa del fet de la dispersió bibliogràfica entre allò rural i allò turístic.

En el tercer capítol també s'analitza el turisme rural als països de la Comunitat Econòmica Europea.

En el darrer apartat es fa un anàlisi exhaustiu de la situació del turisme rural a Portugal. En ell s'analitza el desenvolupament de l'activitat, l'oferta de turisme existent i les potencialitats del país.

El ocio turístico en las sociedades industriales avanzadas

Estudi sobre l'anàlisi del processos turístics mitjançant l'exposició detallada de la metodologia.

El turisme, com un dels aspectes més característics de la societat de consum, s'ha convertit en una necessitat social.

Per a l'autor, una de les conseqüències més rellevant d'aquest fenomen és el seu impacte en el canvi social a través de la difusió de les idees i els costums dels pobles.

L'anàlisi es realitza sobre diferents aspectes, i així, en el primer capítol s'analitza el concepte de turisme i la seva evolució històrica.

En el capítol segon es tracta el tema del temps lliure i les vacances anuals pagades.

En el següent apartat l'oci entès com a activitat que es practica en el temps de no treball i la seva evolució històrica i les seves funcions en formen la part central. Aquestes funcions es resumeixen en el descans, la diversió i el desenvolupament de la personalitat.

En el quart capítol es fa referència a l'estructura de la societat que condiciona la demanda turística sobretot per tal d'explicar el comportament turístic.

En el capítol cinquè es realitza un anàlisi comparatiu entre diferents països de la UE i en si l'evolució a l'Estat Espanyol.

En els dos capítols següents es tracta el tema de la desigualtat social i el turisme.

El penúltim apartat versa sobre els diferents tipus de turistes i les seves condicions socials.

I en el desè i darrer es realitza una reflexió final sobre el que representa el turisme.

Dona i reestructuració a les àrees rural: l'agroturisme al Berguedà, al Bages i al Solsonès.

Article resum sobre la memòria realitzada per l'autora sobre el mateix tema l'any 1995.

En l'estudi s'analitza l'experiència de les dones en el turisme rural, una activitat relativament nova dins l'explotació i que complementa les rendes agràries. S'estudia els efectes en la unitat familiar i en l'explotació a partir de la incorporació d'una perspectiva de gènere ja que les activitats turístiques expressen relacions de gènere.

S'analitza el procés de diversificació de les activitats a les àrees rurals i com això pot revitalitzar aquestes zones. És en aquest punt on haurien d'actuar les normatives i les polítiques per tal d'impedir l'especulació, la no diversificació o la no inclusió de la població autònoma.

L'estudi està dividit en 6 apartats. El primer és una declaració d'objectius, i el darrer, les consideracions finals.

En l'apartat segon i tercer s'analitza la situació respecte a la diversificació d'activitats.

En el capítol quatre es fa una anàlisi sobre l'agroturisme i la dona a les comarques del Berguedà, el Bages i el Solsonès.

Finalment el cinquè capítol versa sobre el paper de la dona en aquesta activitat. Quines són les motivacions d'aquesta per treballar-hi, la jornada laboral que s'hi realitza, la presa de decisions o la satisfacció personal són alguns dels punts que s'analitzen.

Fondements pour une géographie du tourisme et des loisirs

Els objectius d'aquest treball són el desenvolupament conceptual de la geografia del turisme i pretén constituir una guia de reflexió, anàlisi i interpretació de la direcció que poden prendre les recerques i les perspectives de futur.

El llibre es divideix en quatre parts.

La primera part s'ocupa dels fluxos turístics i l'espai que aquests ocupen, amb un tractament especial a la xarxa creada pel turisme mundial.

Els actors que hi intervenen i la tipologia de l'espai, l'impacte turístic i els conceptes i els mètodes ocupen el segon i tercer apartats.

En el darrer capítol es defensa una geografia dels llocs, per a l'anàlisi de les categories i les principals problemàtiques geogràfiques.

Une approche géographique du tourisme

Per als autors la geografia s'ha interessat tard pel turisme. Malgrat això pretenen en aquest article proposar una revisió de les nocions de turisme i dels llocs a partir d'una perspectiva geogràfica.

Així, es tracten temes com el camp d'investigació que representa el turisme, la distinció entre turisme i llocs i la dimensió espacial del turisme, on es fa un anàlisi espai – temps del seu desenvolupament.

Es pretén, doncs, amb aquest treball la confrontació de diferents hipòtesis, així com la identificació dels diferents processos que han permès un desenvolupament turístic diferent en diverses zones del planeta.

Incidència del turisme rural a la Selva